

Průtahy v řízení

Nečinnost soudu trvající i po kárném odsouzení vyřizující soudkyně, spojená s opakovaným odročováním jednání, neefektivní organizací řízení a nevyužitím dostupných možností k jeho urychlení, porušuje základní právo účastníka řízení na projednání věci bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1239/25 ze dne 14.7.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti D. Z., zastoupeného advokátkou JUDr. K.A.S., Ph.D., sídlem P., proti jinému zásahu orgánu veřejné moci spočívajícímu v průtazích v řízení za účasti Obvodního soudu pro Prahu 5 jako účastníka řízení, tak, že zásahem Obvodního soudu pro Prahu 5 spočívajícím v průtazích v řízení vedeném pod sp. zn. 50 P 186/2020 bylo porušeno právo stěžovatele na projednání věci bez zbytečných průtahů podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Obvodnímu soudu pro Prahu 5 se ukládá, aby nepokračoval v průtazích ve věci vedené pod sp. zn. 50 P 186/2020 a v této věci neprodleně jednal.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti věci

1. Posuzovanou ústavní stížností se stěžovatel domáhá, aby Ústavní soud vyslovil, že průtahy v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 5 (dále jen "obvodní soud") pod sp. zn. 50 P 186/2020 bylo porušeno jeho právo, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů, podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života zaručené čl. 10 odst. 2 Listiny a aby Ústavní soud obvodnímu soudu uložil v průtazích nepokračovat a ve věci neprodleně jednat.

2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu obvodního soudu sp. zn. 50 P 186/2020, u obvodního soudu bylo pod danou spisovou značkou zahájeno a vedeno řízení ohledně nezletilé dcery stěžovatele, a to konkrétně o zákazu styku manžela matky nezletilé s nezletilou (zahájeno 24. 11. 2020), o zbavení rodičovské odpovědnosti matky (zahájeno 20. 1. 2021 a podle stěžovatele vyloučeno k samostatnému projednání), o nahrazení souhlasu matky se změnou příjmení nezletilé (zahájeno 6. 10. 2023) a o nahrazení souhlasu matky ohledně povinné školní docházky nezletilé (zahájeno 7. 2. 2025; svůj návrh vzal stěžovatel dne 18. 6. 2025 zpět). O těchto věcech dosud nebylo rozhodnuto.

3. Stěžovatel v průběhu řízení shledával průtahy, které řešil návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích i stížnostmi předsedkyni soudu. V reakci na ně vedení soudu opakovaně shledalo ve věci průtahy, za které se stěžovateli omluvilo, předsedkyně soudu vyřizující soudkyni udělila výtku, spis byl jako dohledový sledován (věc byla sledována i Ministerstvem spravedlnosti) a zahrnut do mimořádné hloubkové kontroly, která vyústila v kárný návrh.

4. V odpovědi na stížnost stěžovatele ze dne 3. 2. 2022 místopředsedkyně soudu shledala průtahy, když od ustanovení znalce dne 1. 6. 2021 uplynulo osm měsíců, které vyústily pouze v pokyn změnit znalce, a věc se tedy v tomto směru nepohnula. V odpovědi na stížnost stěžovatele ze dne 18. 5. 2022

místopředsedkyně soudu shledala průtahy, když stěžovateli nebylo doručeno usnesení o ustanovení znalců. V odpovědi na stížnost stěžovatele ze dne 7. 5. 2024 předsedkyně soudu sdělila, že vyřizující soudkyně nečinila úkony směřující k vyřízení věci a navzdory udělené výtce nadále pokračuje ve svém neefektivním jednání (zejména v souvislosti s odročováním jednání). V odpovědi na stížnost stěžovatele ze dne 14. 3. 2025 předsedkyně soudu sdělila, že ve věci shledala pokračující průtahy, a to v souvislosti s vypracováním znaleckého posudku. K nevyhotovení posudku v řádné lhůtě došlo nejprve tím, že zastupující soudkyně, která se spisem nebyla obeznámena (přebírala jej v září 2024), potřebovala spis k rozhodnutí o zpětvzetí návrhů matky a poté byl spis od znalců znovu vyžádán pro potřeby kárného řízení. Formálně přitom k prodloužení lhůty k vyhotovení posudku nedošlo, spis pak byl zaslán v lednu 2025 znalci na nesprávnou adresu. Soudkyně nicméně se znalci komunikuje a k vyšetření rodiny by mělo dojít v březnu, přičemž po vrácení bude spis znalcům předán.

5. O kárném návrhu rozhodl Nejvyšší správní soud jako soud kárný dne 27. 3. 2025 mimo jiné tak, že vyřizující soudkyni uznal vinnou tím, že zaviněným porušením povinností nerozhodovala v přiměřených lhůtách, způsobila neodůvodněné průtahy a nečinila soustředěné a účelné úkony směřující k rozhodnutí mimo jiné i ve věci sp. zn. 50 P 186/2020. K němu kárný senát uvedl, že řízení je vedeno nekoncentrovaně a neefektivně, nařízená jednání byla opakovaně odročována a z nepřehlednosti spisu pramenila i dílčí procesní pochybení. Nedůvodné průtahy byly shledány od 31. 5. 2023 do podání návrhu (12. 8. 2024).

6. Dne 22. 1. 2025 stěžovatel podal návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu, konkrétně aby do 10 dnů obvodní soud nařídil ve věci ústní jednání, které se bude konat do 30 dnů. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") usnesením č. j. 15 UL 3/2025-10 ze dne 25. 2. 2025 návrh zamítl. Jak uvedl, řízení nebylo dříve vedeno systematicky, v současnosti však obvodní soud reaguje obratem na procesní návrhy účastníků včetně toho, že spis byl zaslán znalcům k vyhotovení doplňujícího znaleckého posudku, což je postup, který stěžovatel žádá. Za dané situace podle městského soudu obvodní soud není v prodlení s nařízením jednání. Stěžovatel následně podal ústavní stížnost.

II. Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel namítá, že délka řízení se vymyká ústavně konformním mezím práva na rozhodnutí v přiměřené době, což má destabilizující vliv na nezletilou i celou stěžovatelovu rodinu. Přitom ve věcech týkajících se nezletilých je podle § 471 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních na projednání věci v přiměřené době kladen ještě větší důraz. Stěžovatel připouští, že ve věci byly činy četné procesní návrhy účastníků, to nicméně vnímá jako důsledek, nikoliv příčinu průtahů.

8. Podle stěžovatele průtahy pokračovaly i poté, co v druhé polovině roku 2024 došlo ke změně v obsazení soudu (z důvodu dlouhodobé pracovní neschopnosti původní soudkyně, která se vrací 1. 5. 2025), přičemž stěžovatel zejména poukazuje na průtahy s doručením spisu znalcům, resp. s vypracováním znaleckého posudku. Stěžovatel upozorňuje, že poslední jednání se konalo cca před rokem a jednání nařízené na 30. 4. 2025 se týká pouze nepatrné části projednávaných věcí (nahrazení souhlasu matky ve věci povinné školní docházky). Stěžovatel soudu navrhl, aby současně jednal i ve věci nahrazení souhlasu matky se změnou příjmení nezletilé, což podle soudu nebylo možné, neboť neměl k dispozici spis, který se nachází u Nejvyššího správního soudu v souvislosti s kárným řízením.

9. V doplnění ústavní stížnosti ze dne 16. 5. 2025 stěžovatel uvedl, že jednání nařízené na 30. 4. 2025 bylo odročeno na neurčito, neboť se nevrátil spis z Nejvyššího správního soudu. V důsledku vyčkávání na vrácení spisu nejenže nelze pokračovat v řízení, ale ani znalci nemohou pokračovat ve

znaleckém zkoumání. Stěžovatel tak je nadále poškozován průtahy, tentokráte v důsledku kárného řízení. Nadto zjistil, že spis byl obvodnímu soudu vrácen 2. 5. 2025, přesto soud od podání ústavní stížnosti neprovedl vyjma odročení jednání žádný procesní úkon.

III. Průběh řízení před Ústavním soudem

10. Obvodní soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

11. K ústavní stížnosti se naopak vyjádřila předsedkyně obvodního soudu Mgr. Lenka Eliášová, podle níž byla vyřizující soudkyní v roce 2023 pro průtahy udělena výtka, dne 13. 8. 2024 pak na ni byl podán kárný návrh a soudkyně byla posléze uznána vinnou. Jak předsedkyně soudu dále uvedla, od 20. 8. 2024 do 30. 4. 2025 byla vyřizující soudkyně v pracovní neschopnosti a spis vyřizovala zastupující soudkyně, která jej musela nastudovat.

12. Stěžovatel v replice uvedl, že si na vyřizující soudkyni a průtahy v daném řízení stěžoval opakovaně a opakovaně mu vedení soudu dalo zapravdu, přesto k nápravě nedošlo. Dále sdělil, že jelikož po vrácení spisu z Nejvyššího správního soudu opět nebyly činěny žádné úkony, podal žádost o nařízení jednání a provedení úkonů v souvislosti se znaleckým zkoumáním, načež mu bylo sděleno, že spis byl zaslán Ústavnímu soudu a další opatření budou činěna po jeho vrácení. Po odeslání spisu znalci stěžovatel vyzval obvodní soud, aby stanovil znalcům lhůtu pro vyhotovení znaleckého posudku (vedení soudu v nestanovení lhůty již dne 14. 3. 2025 shledalo průtahy, přesto dosud nedošlo k nápravě) a aby upřesnil znalecký úkol. Současně s tím vzal stěžovatel svůj návrh na nahrazení souhlasu matky ve věci povinné školní docházky zpět, neboť matka v mezidobí souhlas udělila. Stěžovatel také znovu požádal o nařízení jednání ve věci nahrazení souhlasu matky se změnou příjmení nezletilé.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpал prostředek k ochraně práva v podobě návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích. Na tom nic nemění, že stěžovatel usnesení městského soudu o tomto návrhu ústavní stížností nenapadl [viz náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 391/07 ze dne 7. 8. 2007 (N 122/46 SbNU 151)].

14. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní stížnost je důvodná.

16. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů. Toto ustanovení zaručuje právo na to, aby v soudním řízení nedocházelo k nedůvodným časovým prodlevám, tedy delším obdobím, během kterých je soud bez ospravedlnitelného důvodu nečinný, jakož i právo, aby věc byla bez zbytečných průtahů skončena, tedy právo na projednání věci v přiměřené lhůtě. I v případě, že stěžovatel brojí proti konkrétnímu průtahu (období nečinnosti) v řízení, je třeba zohlednit celkovou délku řízení a její přiměřenost. Čím déle totiž řízení trvá, tím větší váhu má požadavek na skončení věci bez průtahů a tím přísnější požadavky se na takové řízení vztahují. Postup, který je ospravedlnitelný v kratším řízení, může u dlouhotrvajícího řízení představovat již neústavní průtahy (náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1736/23 ze dne 26. 3. 2024).

17. Ústavní soud o této ústavní stížnosti rozhoduje za situace, kdy již byla existence průtahů v dané věci opakovaně konstatována jinými orgány veřejné moci, jak je výše popsáno. S jejich závěry se Ústavní soud po seznámení se spisem ztotožňuje a pro stručnost na ně odkazuje.

18. Z hlediska posuzované ústavní stížnosti je pak podstatné, že průtahy neprobíhaly jen v minulosti před podáním ústavní stížnosti, nýbrž i v okamžiku jejího podání a dochází k nim i v době rozhodování Ústavního soudu. Poslední jednání ve věci proběhlo před více než rokem, přičemž jednání nařízené na 30. 4. 2025 bylo odročeno na neurčito, neboť soud neměl k dispozici spis (ten se nacházel v souvislosti s kárným řízením u Nejvyššího správního soudu). Z vyjádření stěžovatele i z databáze InfoSoud pak vyplývá, že nové jednání nařízeno nebylo a spis byl naposledy (znovu) zaslán znalci.

19. Ústavní soud si je vědom, že soudkyně, která věc referuje, se po návratu z dlouhodobé pracovní neschopnosti nachází v nesnadné situaci, kdy spis byla nucena v krátké časové návaznosti zapůjčit nejdříve městskému soudu k vyřízení opravného prostředku, poté Ústavnímu soudu v souvislosti s nyní posuzovanou ústavní stížností a následně znalci za účelem vypracování znaleckého posudku. Plynulému průběhu řízení jistě neprospěla právě ani dlouhodobá pracovní neschopnost vyřizující soudkyně. Jde však vesměs o okolnosti na straně státu, přičemž odpovědnost státu za průtahy je objektivní a organizační záležitosti nemohou jít k tíži účastníků [nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 55/94 ze dne 14. 9. 1994 (N 42/2 SbNU 35)]. Uvedené okolnosti a s nimi spojené prodlužování řízení navíc v dané věci navazují na dřívější průtahy, způsobené neefektivním a nekoncentrovaným vedením řízení (svým způsobem jde o dozvuk těchto průtahů). To vše mělo a má ve svém souhrnu za následek, že posuzované řízení trvá nepřiměřeně dlouho a dochází v něm ke zbytečným průtahům, čímž je porušováno stěžovatelovo právo zaručené čl. 38 odst. 2 Listiny.

VI. Závěr

20. Ústavní soud z uvedených důvodů ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním soud uložil obvodnímu soudu, aby nepokračoval v průtazích ve věci vedené pod sp. zn. 50 P 186/2020 a neprodleně jednal. Pro referující soudkyni to mimo jiné znamená další důrazné připomenutí, aby se nadále vyvarovala neefektivního a nekoncentrovaného vedení řízení, které jí již bylo vytknuto, a k rozhodování této věci přistupovala s největší prioritou. Neměla by se tak například opakovat situace, kdy je nařízené jednání zrušeno jen proto, že soudu se nevrátil od jiného soudu spis, aniž byly vyčerpány formální i neformální operativní možnosti, jak spis pro jednání získat (urgence, dohoda o krátkodobém navracení spisu, pořízení kopie jeho relevantních částí k vytvoření pomocného spisu apod.). Pro účastníky řízení budiž současně připomenuta notorieta, že řízení přirozeně prodlužuje i uplatňování nejrůznějších procesních prostředků (bez ohledu na hodnocení jejich oprávněnosti, resp. důvodnosti), o nichž soudy musí rozhodovat dříve, než se zaměří na podstatu věci samé.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)